

Н. В. Місько, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ОСНОВНІ ДЕФІНІЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ТЕЗАУРУСУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ (ОСТАННЯ ЧВЕРТЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

Місько Н. В.

Основні дефініції дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.)

У статті розглянуті основні дефініції дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. Здійснена спроба розв'язання проблеми співвідношення між поняттями „понятійно-категоріальний апарат”, „термінологія”, „терміносистема”, „тезаурус”. Визначено критерії за допомогою яких можливо відокремити педагогічні категорії від понять. Обґрунтована авторська позиція щодо співвідношення та використання у межах дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. понять „понятійно-категоріальний апарат”, „термінологія” та „терміносистема”. На основі глибокого аналізу поняття „тезаурус” виділено три смислові групи його визначення („словникова”, „інформаційно-пошукова”, „знанієва”), уточнено сутність і зміст ключового поняття дослідження „тезаурус теорії управління освітою”, яке розглядається автором, як у широкому, так і вузькому розумінні. У широкому, як складна, відкрита, упорядкована, ієрархічна система категорій, понять, термінів, які є основою вихідних положень теорії управління освітою. У вузькому, як універсальна модель терміносистеми теорії управління освітою (тезаурус – словник основних понять вітчизняної теорії управління освітою). Здійснений у статті аналіз основних дефініцій досліджуваної проблеми, дозволяє у подальшому вирішити завдання обґрунтування критеріїв оцінки розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст.

Ключові слова: поняття, категорія, термін, тезаурус, тезаурус теорії управління освітою.

Місько Н. В.

Основные дефиниции исследования проблемы развития научного тезауруса отечественной теории управления образованием (последняя четверть ХХ – начало ХХІ в.)

В статье рассмотрены основные дефиниции исследования проблемы развития научного тезауруса отечественной теории управления образованием последней четверти XX – начала XXI в. Осуществлена попытка решения проблемы соотношения между понятиями „понятийно-категориальный аппарат”, „терминология”, „терминосистема”, „тезаурус”. Определены критерии, с помощью которых можно отделить педагогические категории от понятий. Обоснована авторская позиция относительно соотношения и использования в рамках исследования проблемы развития научного тезауруса отечественной теории управления образованием последней четверти XX – начала XXI в. понятий „понятийно-категориальный аппарат”, „терминология” и „терминосистема”. На основе глубокого анализа понятия „тезаурус” выделены три смысловые группы его определения („словарная”, „информационно-поисковая”, „знаниевая”), уточнена сущность и содержание ключевого понятия исследования „тезаурус теории управления образованием”, которое рассматривается автором, как в широком, так и узком смысле. В широком, как сложная, открытая, упорядоченная, иерархическая система категорий, понятий, терминов, которые являются основой исходных положений теории управления образованием. В узком, как универсальная модель терминосистемы теории управления образованием (тезаурус – словарь основных понятий отечественной теории управления образованием). Проведенный в статье анализ основных дефиниций исследуемой проблемы, позволяет в дальнейшем решить задачу обоснования критериев оценки развития научного тезауруса отечественной теории управления образованием последней четверти XX – начале XXI в.

Ключевые слова: понятие, категория, термин, тезаурус, тезаурус теории управления образованием.

Дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть XX – початок XXI ст.) неможливе без визначення сутності ключового поняття „тезаурус теорії управління освітою”.

У сучасній науковій літературі сукупність понять тієї чи іншої галузі наукового знання називають „понятийно-категоріальним апаратом”, „термінологією”, „терміносистемою” або, все частіше, „тезаурусом”. У зв'язку з цим, виникає необхідність здійснення аналізу цих понять, який повинен дати відповідь на питання, чи є вони ідентичними?

Як зазначав В. Краєвський, невимогливість до термінологічної однозначності – суттєвий недолік, який позначається на розвитку нашої науки і змушує піддавати сумніву приналежність деяких робіт, що претендують на

науковість, до сфери наукового знання взагалі. Вимога однозначності включена в число показників науковості дисертаційного дослідження [3].

Мета статті – розглянути основні дефініції дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст., уточнити сутність і зміст ключового поняття „тезаурус теорії управління освітою”.

Різні аспекти проблеми тезаурусу досліджували такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як В. Демченко, М. Епштейн, О. Збанацька, С. Клепко, А. Костина, Вал. Луков та Вл. Луков, Т. Маркарова, Сандра К. Роу і Алан Р. Томас, С. Сисоєва, І. Соколова, М. Чурсін та ін. Але, незважаючи на це, слід констатувати, що комплексні системні дослідження проблеми розвитку наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. в Україні не здійснювались.

Що стосується терміну „понятійно-категоріальний апарат”, то деякі науковці взагалі не розділюють терміни „поняття” та „категорія” використовуючи їх як синоніми. Однак, при всій близькості термінів „категорія” і „поняття” між ними є істотні відмінності. Будь-яка категорія є поняття, але не будь-яке поняття може стати категорією. Перехід поняття в категорію досить тривалий і складний процес.

Критерії за допомогою яких можливо відокремити педагогічні категорії від понять обґрунтовані Б. Гершунським: по-перше, педагогічні категорії, на відміну від понять, охоплюють більш широку галузь навчально-виховної діяльності та характеризують не окремі специфічні риси конкретного об'єкту, а найбільш суттєві властивості всіх об'єктів даного виду; по-друге, категоріальна структура науково-педагогічного мислення змінюється значно повільніше, ніж понятійний апарат педагогіки. Педагогічні категорії – це скоріше історичні, ніж педагогічні поняття. Їх наукова значущість, стабільність та фундаментальність підтверджується широкою й тривалою педагогічною практикою; по-третє, особливість педагогічних категорій полягає в тому, що кожна з них відбиває педагогічні явища не тільки у констатуючому, але і в нормативному плані. За

своєю суттю вони передбачають категоричні вимоги. Саме тому педагогічні категорії визначають зміст та перелік відповідних педагогічних принципів. У зв'язку з цим рівень розробленості категоріального апарату значною мірою визначає рівень розвитку педагогічної науки [11, с. 64 – 71].

І. Кантор зазначає, що вся система понять концентрується навколо категорій – понять найбільшого ступеня глибини і загальності, основи системи [11, с. 45].

Отже, враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що в процесі наукової діяльності створюються теоретичні системи, які складаються із сукупності абстракцій – категоріального апарату, тобто системи понять, в яких відображено предмет даної галузі знань. Таким чином, педагогічні категорії – це педагогічні поняття наукова значущість, стабільність та фундаментальність яких підтверджується широкою й тривалою педагогічною практикою.

Як вже зазначалося вище, утворення поняття – складний і тривалий процес. У поняттях акумулюються і концентруються найновіші досягнення науки і суспільної практики. Кінцевою стадією утворення поняття є його словесне оформлення. Словесним вираженням поняття є термін. Однією з істотних ознак наукового терміну є його функціонування в термінології або терміносистемі.

Поняття „термінологія” та „терміносистема” є одними з основоположних понять науки про терміни. Проблема визначення даних понять, так само як і питання про їх співвідношення, стали предметом досліджень провідних фахівців у галузі термінознавства: Д. Лотте, В. Даниленко, С. Гриньова, В. Лейчика, О. Ахманової, А. Суперанської, О. Шмельової та ін.

Проведений нами аналіз науково-педагогічної літератури з цієї проблеми свідчить, що основним критерієм розмежування понять „термінологія” і „терміносистема” виступає критерій стихійності або навпаки, впорядкованості сукупності термінологічних одиниць, що обслуговують ту чи іншу область спеціальних знань.

Однак не всі вчені згодні з таким підходом до інтерпретації обговорюваних понять. Так, В. Татаринів зазначає: «... як би не називалася сукупність термінологічних одиниць, що обслуговують ту чи іншу галузь або сферу людської діяльності, дані одиниці складають взаємопов'язаний „набір” термінологічних одиниць який знаходиться в певній рівновазі, тобто, як це прийнято говорити, починаючи з 30-х рр. ХХ ст., термінологічну систему. Від того, що терміносистеми називаються часто термінологіями, їм не слід відмовляти у системності. Саме слово „терміносистема” виникло в мові під впливом повсюдної захопленості у зазначений історичний період системним методом. Виходячи з такого стану справ, представляється нераціональним закріплювати за словом „термінологія” розуміння термінології як стихійно існуючої сукупності термінів, а за словом „терміносистема” – впорядкованої термінології» [22, с. 268].

Ця точка зору базується на досить вагомих підставах: по-перше, неорганізована сукупність також складається з елементів; по-друге, елементи даної системи певним чином пов'язані між собою, причому неважливо, що цей зв'язок носить зовнішній або випадковий характер; по-третє, цей зв'язок об'єднує елементи в сукупності певної форми, по-різному іменованої в залежності від якості елементів, які в неї входять; по-четверте, оскільки в такій сукупності існує зв'язок між елементами, значить, неминучий і прояв певних закономірностей і, як наслідок, наявність тимчасового або просторового порядку [1, с. 40 – 41; 7, с. 37].

Отже, поняття, категорії (як поняття найбільшого ступеня глибини і загальності) та терміни, як їх словесні вираження, виступають елементами термінології і складають її основу. Тому ми вважаємо, що при визначенні сукупності понять і категорій певної галузі науки, коректніше використовувати термін „термінологія”, аніж термін „понятійно-категоріальний апарат”.

Що стосується співвідношення термінів „термінологія” і „терміносистема”, то у межах нашого дослідження, спираючись на точку зору

В. Татарінова та інших науковців, ми не будемо роботи між ними розмежування і будемо користуватися ними як рівнозначними.

Однак, незважаючи на це, слід зазначити, що сьогодні існує і інший підхід до розмежування понять „термінологія” і „терміносистема”. Новий акцент в багаторічну дискусію навколо понять, які ми розглядаємо, вносить когнітивний підхід, з позицій якого терміносистема визначається як структура, що відображає концептуальні конструкції знання світу, операції над якими здійснюються в когнітивній системі людини в процесі сприйняття і породження мовлення [24, с. 8].

У свою чергу Л. Манерко, спираючись на постулат про багатовимірне лінгвоментальне існуванні людини, пропонує визначати терміносистему як свідомо конструйовану сукупність термінів, виявлену за допомогою категоризованої та концептуалізованої інформації на основі логіко-понятійних, когнітивно-мовних, дискурсивних і власне термінологічних вимог [10, с. 119 – 120].

Виходячи з цього, дослідник вважає, що не слід ставити знак рівності між поняттями „термінологія” та „терміносистема”, так як поняття „термінологія” має відношення до упорядковуючої діяльності людини в рамках процесу номінації, в той час як „терміносистема” пов'язана з класифікуючою діяльністю людини, спрямованої на сортування і квантифікацію відносин між термінами через поняття які ними позначаються.

Таким чином, термінологія являє собою вербалізований результат когнітивної діяльності фахівця, пов'язаний з осмисленням і освоєнням ним професійного досвіду. Терміносистема певної сфери знання або діяльності є своєрідним „відображенням” того, як фахівець концептуалізує і категоризує навколишню дійсність, які її елементи для нього релевантні, найбільш значимі.

Отже, за такого підходу, під поняттям „термінологія” розуміється сукупність термінів певної галузі наукового знання, які прямо або опосередковано пов'язані між собою логіко-понятійними, семантичними та іншими відносинами. А під поняттям „терміносистема”, свідомо конструйована

сукупність термінів, виявлена за допомогою категоризованої і концептуалізованої інформації на основі логіко-понятійних, когнітивно-мовних, дискурсивних та термінологічних вимог [17].

На нашу думку, такий підхід до визначення поняття „терміносистема” дуже близький до розуміння сутності такого поняття, як „тезаурус”. Т. Черв'якова та Л. Шарікова, зазначають, що у рамках нових досліджень тезаурус можна охарактеризувати як систему родовидових концептуальних смислів, вербально представлених термінологічними одиницями [23].

Вперше термін „тезаурус” використав флорентійський учений Брунето Латіні у заголовку до систематизованої енциклопедії, назвавши свою працю «Книга про скарб», що відповідало семантиці поняття „тезаурус” – скарбниця, багатство [25].

Термін „тезаурус” є науково актуальним та достатньо усталеним у педагогіці, він широко використовується в науково-педагогічній літературі. Але, незважаючи на це, до теперішнього часу, ще немає однозначного і загальноприйнятого визначення цього поняття. Деякі тлумачення поняття „тезаурус” наведені у табл. 1.

Таблиця 1.

Тлумачення поняття „тезаурус”

№ з/п	Автор/джерело	Тлумачення поняття „тезаурус”
1.	Великий тлумачний словник сучасної української мови [2]	Тезаурус, -а, ч., лінгв. 1. Одномовний (тлумачний або тематичний) словник, який прагне максимально охопити лексику даної мови. // Словник, що подає лексику певної мови в усьому її обсязі з прикладами їх використання в тексті. 2. Словник, в якому слова, що належать до якої-небудь галузі знань, розташовано за тематичним принципом і показано семантичні відношення між лексичними одиницями.
2.	О. Демченко [5]	Тезаурус – повний і систематизований перелік дефініцій для уточнення якомусь ключового поняття.
3.	Енциклопедичний словник з державного управління [6]	Тезаурус – словник, що подає лексику певної мови в усьому її обсязі з прикладами її використання в тексті. У Т. слова, що належать до якої-небудь галузі знань, розміщено за тематичним принципом і показано семантичні відношення між лексичними одиницями.

Продовження табл. 1

4.	Вал. Луков та Вол. Луков[9]	Тезаурус – повне систематизоване зведення засвоєних соціальним суб'єктом знань, істотних для нього як засіб орієнтації в довкіллі, а понад це також знань, які розширюють розуміння суб'єктом себе і світу, дають імпульси для радісного, цікавого, багатогранного життя.
5.	Педагогічний словник: Для студентів вищих і середніх педагогічних навчальних закладів [13]	Тезаурус – 1) лінгвістичний словник мови з повною смисловою інформацією; 2) повний систематизований набір даних про будь-яку галузь знання, що дозволяє вільно орієнтуватися в ньому людині або машині; 3) словник навчальної дисципліни, державного освітнього стандарту.
6.	О. Петунін [14]	Тезаурус – повний, докладний і систематизований список (набір, перелік, словник) термінів, дефініцій, визначень, характеристик, які уточнюють, конкретизують те чи інше ключове поняття або категорію.
7.	А. Решетніченко [15]	Тезаурус – світоглядно упорядкована понятійно-категоріальна система концептуалізації засобів пізнання і подальшого розвитку людини, держави і суспільства
8.	С. Сисоєва, І. Соколова [16]	Тезаурус – система понять, що призначені людині для їх засвоєння й актуалізації з метою успішної орієнтації у предметній площині наукових знань.
9.	Словник іншомовних слів [19]	Тезаурус (гр., скарб) – сукупність понять з певної галузі науки, нагромаджених людиною чи колективом. У вузькому розумінні - словник для пошуку слів якоїсь мови за їхнім змістом.
10.	Словник системного аналізу проблем державного управління [20]	Тезаурус – у перекладі з грец. – скарб – зібрання відомостей про систему, словник, одиниці якого забезпечені наборами ознак, що характеризують родово-групові зв'язки і згруповані за смисловою близькістю.
11.	Словник української мови [21]	Тезаурус, а, чол., лінгв. Словник, що подає лексику певної мови в усьому її обсязі.
12.	Словник-довідник педагогіки [18]	Тезаурус (грец. thesaurus – скарб, запас) – 1) словник, в якому максимально повно представлені слова якої-небудь мови та семантичні відносини (родо- видові, синонімічні та ін.) між ними. Традиційний Т. складається з двох частин: списку слів і стійких словосполучень, згрупованих за смисловими (тематичними) рубриками, і „ключа” – алфавітного словника, де для кожного слова вказані відповідні рубрики. 2) повний систематизований набір даних про будь-яку галузь знання, який дозволяє обчислювальній машині або людині орієнтуватися в цій галузі;

		3) словник-довідник, в якому перераховані всі лексичні одиниці дескрипторної інформаційно-пошукової мови, а також найважливіші смислові відносини між дескрипторами.
13.	Глумачний словник російської мови [12]	Тезаурус: 1. Словник мови, що ставить задачу повного відображення всієї його лексики. 2. Словник або зведення даних, повністю охоплює терміни, поняття якої-небудь спеціальної сфери.
14.	Український педагогічний словник [4]	Тезаурус (від грец. <i>θησαυρός</i> – скарб), сукупність понять з певної галузі науки, нагромаджених людиною чи колективом. Тезаурус відображає обсяг і якість інформації, якою володіє наука про предмет свого дослідження. В системі тезаурусу будь-якої науки, в тому числі й педагогіки, відбуваються
		постійні зміни: творення нових понять, поглиблення й розширення сфери застосування наукового лексикону. У вузькому розумінні тезаурус – словник, що відображає смислові зв'язки між словами певної мови, сукупність термінів, які належать до однієї чи кількох галузей знань зі встановленими між термінами зв'язками.
15.	Т. Черв'якова, Л. Шарікова [23]	Тезаурус – це одна з можливих моделей семантичної системи лексики; практично – засіб збагачення індивідуального словника пишучого, в широкому сенсі це – весь обсяг знань, накопичених людством.

Аналіз дефініцій наведених у табл. 1, а також різних літературних джерел з проблематики дослідження, дозволив нам виділити три смислові групи визначень поняття „тезаурус”:

– перша група – „словникова”, головні одиниці-ознаки: тезаурус – це система (спеціально організована система слів та виразів); тезаурус – це зв'язки (організація тезаурусу передбачає наявність семантичних зв'язків – прямих і зворотних між його смисловими елементами); тезаурус – це одномовний словник.

– друга група – „інформаційно-пошукова”, головні одиниці-ознаки: тезаурус – це система; тезаурус – це зв'язки між лексичними одиницями дескрипторної (інформаційно-пошукової) мови; тезаурус – це система зв'язків

між елементами інформаційно-пошукової та природної мови; тезаурус – компонент інформаційно-педагогічного середовища або програмного забезпечення взагалі; тезаурус – це одномовний словник.

– третя група – „знанієва”, головні одиниці-ознаки: тезаурус – складна система понять, знань; тезаурус – зв'язки між поняттями якої-небудь області знань; тезаурус – зв'язки між різними областями знань; тезаурус – компонент уявлення людини; тезаурус – необов'язково одномовний словник.

У першій смисловій групі тезаурус розглядається як тип побудови одномовного словника. У другій тезаурус представляє собою основу функціонування інформаційно-педагогічного середовища, інформаційно-пошукової мови. Третя група розглядає тезаурус як систему уявлень, знань людини про оточуючий світ або окремих його областей.

Отже, враховуючи вищезазначене, ми прийшли до висновку, що у нашому дослідженні поняття „тезаурус” слід розглядати, як у широкому, так і вузькому розумінні. При цьому, у ході вирішення завдання уточнення змісту та визначення сутності ключового поняття нашого дослідження – „тезаурус теорії управління освітою”, у широкому розумінні, слід виходити з визначень поняття „тезаурус” третьої смислової групи, в якій він розуміється переважно, як складна система понять, знань, зв'язків між поняттями якої-небудь області знань.

Таким чином, під поняттям „тезаурус теорії управління освітою”, у широкому контексті, ми будемо розуміти, *складну, відкриту, упорядковану, ієрархічну систему категорій, понять, термінів, які є основою вихідних положень теорії управління освітою*. У вузькому контексті, тезаурус теорії управління освітою ми будемо розглядати, як *універсальну модель терміносистеми теорії управління освітою* (тезаурус – словник основних понять вітчизняної теорії управління освітою).

Уточнення сутності і змісту ключового поняття „тезаурус теорії управління освітою” здійснене у статті, дозволяє у подальшому дослідженні цієї проблеми вирішити завдання обґрунтування критеріїв оцінки розвитку

наукового тезаурусу вітчизняної теорії управління освітою останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст.

Література

1. **Аверьянов А. Н.** Системное познание мира. Методологические проблемы / А. Н. Аверьянов. – М. : Политиздат, 1985. – 263 с.
2. **Великий** тлумачний словник сучасної української мови : близько 170000 сл. та словосполучень / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
3. **Галагузова М. А.** Понятийная система педагогики: кризис или развитие // Язык педагогики в контексте современного научного знания : матер. Всерос. конф.-семинара / гл. ред. В. В. Краевский; ред. А. А. Арламов, Р. В. Почтер — Волгоград ; Краснодар ; М., 2008. – С. 53 – 58.
4. **Гончаренко С.** Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К: Либідь, 1997.-376с.
5. **Демченко О.** Науковий тезаурус базових понять самоорганізації вчителя у професійній освіті / Олександр Демченко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011. – № 3. – С. 225 – 234.
6. **Енциклопедичний** словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
7. **Казарина С. Г.** Типологические характеристики отраслевой терминологии : монография / С. Г. Казарина. – Краснодар : Изд-во Куб. гос. мед. акад., 1998. – 271 с.
8. **Кантор И. М.** Понятийно-терминологическая система педагогики: Логико-методологические проблемы. – М. : Педагогика, 1980. – 158 с.
9. **Луков В.** Тезаурусный подход в гуманитарных науках / Валерий Луков, Владимир Луков // Гуманитарные науки: теория и методология. – 2004. – № 1. – С.93 – 100.

10. **Манерко Л. А.** Понятие «терминосистема» в современном терминоведении / Л. А. Манерко // Современные тенденции в лексикологии, терминологии и теории LSP (сборник научных трудов). – М. : Изд-во МГОУ, 2009. – С. 207 – 220.

11. **Методологічні** засади педагогічного дослідження : монографія / авт. кол. : Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 248 с.

12. **Ожегов С. И.** Толковый словарь русского языка : 80000 слов и фразеол. выражений / Н. Ю. Шведова ; РАН, Ин-т рус. яз. им. В. В. Виноградова. – 4-е изд., доп. – М. : ТЕМП, 2006. – 944 с.

13. **Педагогический** словарь: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Коджаспирова Галина Михайловна, Коджаспиров Алексей Юрьевич. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 176 с.

14. **Петунин О.** Тезаурус как методологическое основание для конструирования тезаурусного поля педагогической проблемы / Олег Петунин // Знание. Понимание. Умение. – 2008. – № 4. – С.50 – 53.

15. **Решетніченко А.** Багатозначні тезауруси в управлінні розвитком суспільства / Андрій Решетніченко // Грані. Філософія. – 2012. – № 9 (89). – С. 35 – 39.

16. **Сисоєва С.** Методологія формування тезаурусу наукового дослідження неперервної професійної освіти / С. Сисоєва, І. Соколова // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Слов'янськ : СДПУ, 2011. – Вип. LV. – Ч. I. – С.3 – 16.

17. **Система** і структура східнослов'янських мов: зб. наук. праць / редкол.: В. І. Гончаров (відпов.ред.) [та ін.]; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 5. – С. 123 – 131

18. **Словарь-справочник** по педагогике / Авт.- сост. В. А. Мижериков; Под общ. ред. П. И. Пидкасистого. – М. : ТЦ Сфера, 2004. – 448 с.
19. **Словник** іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. – 2-е видання, випр. і доп. Київ: Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1985. – 966 с.
20. **Словник** системного аналізу : наук. вид. / [ред.-упоряд. В. А. Дон]. – Київ, 2006. – 149 с.
21. **Словник** української мови: в 11 томах. – Том 10, 1979. – С. 56.
22. **Татаринов В. А.** Общее терминоведение : Энциклопедический словарь / В. А. Татаринов. – М. : Московский лицей, 2006. – 528 с.
23. **Тезаурусний** метод обробки терміносистем: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Современные направления теоретических и прикладных исследований '2012». – Выпуск 1. Том 1. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2012 – 96 с.
24. **Томашевская К. В.** Лексические представления современной языковой личности в экономическом дискурсе : монография / К. В. Томашевская. – СПб., 1998. – 133 с.
25. **Тур О.** Теоретичні передумови тезаурусного опису термінології / О. Тур // Вісник ХДАК. – 2014. – Випуск 45. – С. 14 – 20.

Misko N.V.

The Main Definitions of Research into the Problem of the Scientific Thesaurus Development of the National Theory of Education Management (the Last Quarter of XX – the Beginning of XXI Century)

An attempt to solve the problem of the correlation between the terms “conceptual-categorical apparatus”, “terminology”, “term system”, and “thesaurus” was made. The criteria which can help to separate pedagogical categories from concepts were determined. The author’s position as for correlation and usage within research into the problem of the scientific thesaurus development of the national theory of education management (the last quarter of XX – the beginning of XXI century) and the definitions of terms “conceptual-categorical apparatus”, “terminology”, “term system”, “thesaurus” were substantiated. On the basis of deep analysis of the term “thesaurus” three meaningful groups of its definition (“the dictionary one”, “the information and search one”, “the knowledge one”), the essence and the contents of the key research term “scientific thesaurus development of the

national theory of education management” were specified. The term is considered in both the broad and narrow meaning. In the broad meaning it is regarded as a complex, open, composed, hierarchic system of categories, notions, terms, which are the basis of the principle statements of education management theory. In the narrow meaning it is regarded as a universal terminology model of education management theory (thesaurus is a specially organized system of words and expressions of the national theory of education management). The analysis of the main terms of the researched problem made in this article allows us to solve the task of justification the criteria of development of the scientific thesaurus development of the national theory of education management (the last quarter of XX – the beginning of XXI century)

Key words: notion, category, term, thesaurus, thesaurus of education management theory.

Відомості про автора

Місько Наталія Валентинівна – аспірантка кафедри державної служби, адміністрування та управління ДЗ «Луганській національний університет імені Тараса Шевченка».

Стаття надійшла до редакції 30.11.2015 р.

Прийнято до друку 19.12.2015 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Хриков Є. М.